

עמ"ת 13252/03/18 - מאיר הראל דנוך נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

עמ"ת 13252-03-18 דנוך (עציר) נ' מדינת ישראל

לפני	כבוד השופט אברהם הימן
העורר	מאיר הראל דנוך
נגד	
המשיבה	מדינת ישראל

החלטה

לפני ערר על החלטת בית משפט השלום בתל אביב-יפו (כב' השופט ר' פרי) מיום 21.2.18 אשר הורה על מעצרו עד תום ההליכים המשפטיים של העורר בתיק מ"ת 46227-01-18 ובתיק מ"ת 15184-11-17.

רקע דיוני

ביום 7.11.17 הוגש נגד העורר, במסגרת ת"פ 15160-11-17, כתב אישום המייחס לו עבירות של פריצה לרכב בכוונה לגנוב, גניבה מרכב והיזק לרכוש במזיד. על פי הנטען בכתב האישום, ביום 5.11.17 שבר העורר מנעול של מושב קטנוע ונטל מתוכו תיק עם מסמכים השייכים למתלונן. המתלונן הבחין בעורר אוחז ברכושו ועיכב את העורר עד להגעת המשטרה. בד בבד עם כתב האישום, ובמסגרת תיק מ"ת 15184-11-17, הוגשה בקשה למעצרו של העורר עד תום ההליכים. בהחלטה שניתנה ביום 7.11.17 קבע בית משפט קמא כי קיימות ראיות לכאורה ועילת מעצר משום מסוכנות והורה על שחרורו של העורר למעצר בית מלא בפיקוח רצוף של אמו ואחותו, לאחר שהתאמתן למשימת הפיקוח נבחנה על ידו והוא מצא את כשירותו. בית משפט קמא אף הזהיר את העורר כי כל הפרה בתנאי השחרור תוביל למעצרו המידי ובהמשך למעצרו עד תום ההליכים.

כחודשיים וחצי לאחר מכן, ביום 21.1.18, הוגש נגד העורר כתב אישום נוסף, במסגרת ת"פ 46178-01-18, המייחס לו עבירות של הפרת הוראה חוקית, גניבה מרכב, פריצה לרכב בכוונה לגנוב והחזקת כלפי פריצה לרכב. על פי הנטען בכתב האישום, ביום 17.1.18, בעת שהעורר היה נתון בתנאי מעצר בית בגין כתב האישום הקודם, התפרץ לקטנוע וגנב מתוך ארגז הקטנוע מעטפה שהכילה כסף. בד בבד עם כתב האישום, ובמסגרת תיק מ"ת 46227-01-18, הוגשה בקשה למעצרו של העורר עד תום ההליכים. בהחלטתו מיום 21.1.17 הורה בית משפט קמא על עריכת תסקיר שיבחן אף חלופות מעצר מוצעות.

התסקיר התקבל, ובסופו המלצה על הפניית העורר לקהילה טיפולית ומינוי ערב מגבה היות ואין מדובר בחלופת מעצר סגורה. שירות המבחן סקר את נסיבותיו האישיות והמשפחתיות של העורר ואת הרקע לניהולו אורח חיים שולי והתמכרותי במשך זמן רב. בתוך כך צוין כי העורר דיווח על הפסקת שימוש בסמים בחצי השנה האחרונה, ועל קבלתו לקהילה טיפולית כאשר לדבריו התקשה להמציא אישורים רפואיים עקב תאונת דרכים שעבר ועל כן לא החל הטיפול. העורר מסר עוד כי פנה ליחידה העירונית לטיפול התמכרויות והחל בטיפול כחודש וחצי עד למעצרו. שירות המבחן ציין כי להתרשמותו, בשל בעייתיות בתקופת התפתחותו כילד, הפך העורר לאדם חסר ביטחון עצמי המתקשה לעמוד בגבולות פנימיים וחיצוניים באופן המהווה סיכון להמשך התנהלות שולית. שירות המבחן ציין עוד כי על פי התרשמותו, העורר חווה עייפות מאורח חייו ומגלה תובנות ראשוניות ביחס לנזקקותו לטיפול, וכי על אף חומרת מעורבותו השולית וקשייו של העורר לעמוד בתנאים המגבילים שהושתו עליו, יתקשה להפסיק את מעורבותו השולית וההתמכרותית ללא טיפול משמעותי ומעמיק בקהילה סגורה, כשנראה כי סנקציות משפטיות בלבד אינן מהוות עבור העורר גורם מדרבן לשינוי. על כן, ולאור המוטיבציה שגילה העורר בפני שירות המבחן להיענות לכללים ולגבולות ברורים של קהילה טיפולית סגורה, המליץ שירות המבחן לשקול בחיוב שילוב העורר באפיק שיקומי טיפולי אשר ייתן מענה מתאים לצרכיו.

לאחר דיון שקיים בית משפט קמא, הורה הוא ביום 21.2.18 על מעצרו של העורר עד תום ההליכים בשני תיקי המעצר. בהחלטתו קבע כי אין מחלוקת באשר לקיומן של ראיות לכאורה ועילת מעצר מסוג מסוכנות יחד עם עילה עצמאית של אי עמידה בתנאי השחרור, וזאת הן בהתחשב במהות המעשים המיוחסים לעורר והן בהתחשב במהותו ובעברו הפלילי המכביד הכולל 12 הרשעות קודמות, ריצוי מאסרים לאורך השנים ומאסר מותנה בר הפעלה בן 4 חודשים. בית משפט קמא קבע כי העורר הפר ברגל גסה את ההחלטה על שחרורו בתנאי מעצר בית, כשבתוך כך ביצע הפרת הוראה חוקית לצד עבירות נוספות. במעשיו אלה, קבע בית משפט קמא כי העורר מעל באמון שניתן בו וכי על כן לא ניתן ליתן בו אמון מחדש, ומשום כך, לא תתאפשר בעניינו חלופת מעצר ביתית או מוסדית. בית משפט קמא התייחס לתסקיר שירות המבחן ודחה את ההמלצה שבו, לאור הסיכון הנשקף מהעורר בעת הזו ולפי שלא ניתן לאשר את אמו ואחותו כחלופות גיבוי לאור הפרת התנאים. על כן, קבע בית משפט קמא כי בהעדר אמון בסיסי בעורר לא ניתן להורות בשלב זה על שחרורו ממעצר, לפי שאינו עומד במשוכה הראשונה בהליך הדו-שלבי לבחינת חלופה כי שנקבע בפסיקת בית המשפט העליון, דהיינו מסוכנותו של העורר בשילוב חוסר האמון בו אינה מאפשרת בחינת חלופת מעצר מוסדית. בית משפט קמא הורה לשב"ס לשלב את העורר בהליך גמילה בתוך בית המעצר, נוכח נזקקותו הטיפולית.

ביום 7.3.18 הגיש העורר, באמצעות באת כוחו, את הערר שלפני.

בדיון שהתקיים לפני ביום 15.3.18 שמעתי את טיעוני באי כוח הצדדים.

טיעוני באת כוח העורר

באת כוח העורר טענה כי טעה בית משפט קמא עת מצא לדחות את המלצת שירות המבחן ומנע מהעורר להשתלב בהליך טיפולי ושיקומי ותחת זאת מצא להורות על מעצרו עד תום ההליכים, כאשר העבירות המיוחסות לעורר הן עבירות רכוש שדרגת חומרתן היא ברף התחתון. לטענתה, אין חולק כי העורר הפר את האמון שניתן בו, אלא שעל אף הפרת אמון זו היה בית משפט קמא חייב היה לבחון את התאמתה של החלופה המוסדית המוצעת כמאיינת את המסוכנות הנשקפת מהעורר, כאשר מדובר בחלופה הרמטית יותר מחלופה ביתית. כמו כן נטען כי בית משפט קמא התעלם

מהעובדה שהעורר פנה מיוזמתו, בעת שהיה משוחרר, לטיפול ביחידה לטיפול בנפגעי סמים בתל אביב ומשהבין כי הוא זקוק למסגרת טיפולית אינטנסיבית פנה אף מיוזמתו לקהילה טיפולית ועבר ריאיון קבלה, אלא שהליך קליטתו בקהילה הטיפולית התעכב עקב פציעתו בתאונת דרכים. נטען כי בית משפט קמא טעה כאשר התעלם ממודעותו של העורר לבעייתיות שבהתמכרותו ובנזקקותו לטיפול מתאים, וכאשר לא התיר הצגת ערב מגבה נוסף אשר היה באולם בית המשפט.

במסגרת טיעוניה בעל פה, שבה באת כוח העורר וטענה כי בית משפט קמא טעה כאשר התעלם מחלופת מעצר מוסדית אשר בכוחה לאיין את מסוכנותו של העורר באופן הרמטי יותר ובכך להוות חלופה טובה יותר שעוצמתה חזקה יותר, וכאשר לא איזן כראוי בין מכלול השיקולים לרבות הנסיבות המשפחתיות המצערות שפקדו את העורר עם מות אביו ממחלה, מידת החומרה הנמוכה שבעבירות המיוחסות לו על פי נסיבותיהן והעובדה שהעורר פנה מיוזמתו לקהילה טיפולית בעת שהיה משוחרר, וקודם שביצע את העבירות המיוחסות לו במסגרת כתב האישום הנוסף. על כן אף נטען כי העורר עומד בתנאים שנקבעו בהלכת סוויסה- בש"פ 1981/11 **מדינת ישראל נ' סוויסה** [פורסם בנבו] (21.3.11) (להלן- "עניין סוויסה").

טיעוני באת כוח המשיבה

באת כוח המשיבה טענה כי החלטת בית משפט קמא מבוססת ומנומקת וכי דין הערר להידחות. בתוך כך טענה כי לא רק שהעורר הפר את האמון שניתן בו אלא ששב וביצע עבירות רכוש ברכב, וכאשר לא הורתע מתנאי שחרורו למעצר בית ומהעובדה כי תלוי נגדו מאסר על תנאי. לטענתה, המלצת התסקיר אינה עולה בקנה אחד עם עברו של העורר, עם מסוכנותו ועם הפרת תנאי השחרור המקימה עילת מעצר עצמאית, אשר לפי הוראת סעיף 21(א)(2) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה- מעצרים), תשנ"ו-1996 (להלן- "חוק המעצרים") אינה מחייבת בחינת חלופה. כמו כן טענה כי העורר אינו עומד בתנאים שנקבעו בעניין סוויסה, היות ואין העורר עומד בתנאים שנקבעו בהלכה בעניין טיפול גמילה כחלופת מעצר.

דיון והכרעה

הערר שלפני מחייב בחינה דו- שלבית של החלטת בית משפט קמא. בשלב ראשון עלי, כערכאת ערעור, לבחון האם נפלה טעות בהחלטת בית משפט קמא, ובשלב השני, גם אם נמצא כי אין בהחלטת בית משפט קמא טעות, יש להידרש לעניין שעמד להכרעתו של בית משפט קמא בבחינת דיון "דה- נובו", דהיינו- האם כערכאת ערר הייתי מגיע למסקנה אחרת באותו עניין (ראו בש"פ 8445/01 **זוארץ נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו] (11.11.01)).

לאור כללים אלה בחנתי את החלטת בית משפט בענייניו של העורר ומצאתי כי לא נפלה בה כל טעות, וכי אף אילו הייתי אני צריך לבחון אפשרות לחלופת מעצר, בנסיבות העניין, הייתי מגיע לאותה מסקנה אליה הגיע בית משפט קמא, דוחה את המלצת שירות המבחן לאפשר לעורר להגיע לריאיון קבלה בקהילה טיפולית כחלופת מעצר ומורה על מעצרו עד תום ההליכים.

על פי הנטען בכתב האישום שהוגש ביום 21.1.18, שב העורר וביצע ביום 17.1.18 עבירה של פריצה לרכב בכוונה לגנוב ובכך הפר את תנאי השחרור בהם היה נתון, אשר עליהם הורה בית משפט קמא ביום 7.11.17, וביצע אף עבירה של הפרת הוראה חוקית.

אין חולק כי לצד המסוכנות הנשקפת מהעורר בגין מיהותו ומהות המעשים המיוחסים לו כמו גם הישנותם, גורם המגביר את עוצמתה, הרי שהפרתו של העורר את תנאי שחרורו, היא, כשלעצמה, מקימה עילת מעצר עצמאית נוספת בהתאם לסעיף 21(א)(2) לחוק המעצרים.

התקיימותה של עילת מעצר עצמאית זו, פוטרת, למעשה, את בית המשפט מן החובה לבחון היתכנות חלופת מעצר וכך נקבע:

"להשלמת התמונה נזכיר כי סעיף 21(ב)(1) לחוק המעצרים, המחייב בחינת חלופת מעצר שפגיעתה בחירותו של הנאשם פחותה ממעצר, איננו חל על עניינו. נבהיר: סעיף 21(ב)(1) הנ"ל קובע כדלקמן: לעניין סעיף קטן (א)(1) (בשונה מסעיף 21(ב)(1) - הבהרה שלי - ח"מ) לא יצווה בית המשפט כאמור (דהיינו יורה על מעצר עד תום ההליכים - תוספת שלי - ח"מ), אלא אם נבחנה גם אפשרות קיומה של חלופת מעצר שפגיעתה פחותה ולנאשם יש סיגור או שהודיע שברצונו שלא להיות מיוצג בידי סנגור. המקרה שלפנינו, כאמור, נכנס לגדרי סעיף 21(א)(2) ולא לגדרי סעיף קטן (א)(1) כך שלא חלה עוד בסיטואציה זו החובה (ככזו - בשונה מרשות) לבחון את קיומה של חלופת המעצר שהוצעה על ידי המשיב" (ראו בש"פ 7364/09 מדינת ישראל נ' אדרי [פורסם בנבו] (17.9.09)).

עם זאת, ובבחינת רשות, ברי כי אין מניעה לבחון אפשרות לקיומה של חלופת מעצר.

כידוע, בחינת היתכנותה של חלופת מעצר היא דו-שלבית: "תחילה, יש לבחון האם ניתן, ברמה העקרונית, להשיג את מטרת המעצר באמצעות חלופה כלשהי, והאם ניתן לאיין באופן כללי את מסוכנות הנאשם. רק כאשר התשובה לשאלה זו חיובית, יש להידרש לבחינת התאמתה של חלופת המעצר הפרטנית, שהוצעה על ידי הנאשם, במקרה הקונקרטי" (בש"פ 4276/17 פלוני נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (15.6.17)). כמו כן תלויה שאלת חלופת המעצר אף במידת האמון שניתן ליתן בעורר לפי ששחרור לחלופת מעצר או למעצר בפיקוח אלקטרוני מחייבים מתן אמון בסיסי בנאשם כי יעמוד בתנאים ובמגבלות שיוטלו עליו (בש"פ 1468/17 זאנה נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (30.3.17)).

מתוך שאני בוחן את החלטת בית משפט קמא על נימוקיה אני מוצא כי בית משפט קמא נדרש לכלל השיקולים הצריכים לעניין לרבות ובמיוחד משמעות הפרתו של העורר את תנאי השחרור שנקבעו לו וקבע ובצדק, כי קיים קושי של ממש ליתן בעורר את האמון הנדרש לצורך שחרורו לחלופת מעצר מוסדית וכי על כן ברמה העקרונית לא תסכון בעניינו של העורר כל חלופת מעצר מוסדית כזו או אחרת ואין מקום לאשר יציאתו לריאיון קבלה.

באת כוח העורר טענה כי על אף שהעורר הפר את האמון שניתן בו, שומה היה על בית משפט קמא לבחון את היתכנותה של חלופת המעצר המוסדית שהיא, לשיטתה, הרמטית יותר, ועל כן בכוחה ליתן מענה מספק לסיכון כי המשיב ישוב ויפר את תנאי השחרור. איני מקבל טענה זו. מתן אמון בעורר הינו תנאי סף ראשוני ועקרוני לבחינת היתכנות חלופת מעצר בעניינו של העורר. העורר הפר תנאי זה גם כאשר היה נתון לפיקוחן של אמו ואחותו אשר אף ערבו לשחרורו. על כן, שעה שתנאי זה אינו מתקיים, דהיינו- לא ניתן ליתן אמון בעורר, הרי שצדק בית משפט קמא בקביעתו כי לא מתקיימת היתכנות עקרונית לחלופת מעצר בעניינו של העורר. יחד עם זאת, איני סבור כי חלופת המעצר המוסדית, ככזו, מהווה חלופה הדוקה יותר מחלופת המעצר הביתית בה היה נתון העורר תחת פיקוחן הרצוף של אמו ואחותו ואותה מצא להפר.

אני סבור, אפוא, כי החלטתו של בית משפט קמא מאזנת היטב בין כלל השיקולים הצריכים לעניין שהם מן הסתם רחבים יותר מהשיקולים אותם שוקל שירות המבחן, ועל כן התקיימו אף טעמים המצדיקים את דחיית המלצת שירות המבחן.

באות כוח הצדדים טענו בדיון לפני אף לעניין תחולת הלכת סוויסה. על פי הלכה זו, הכלל הוא כי האפשרות להפנות נאשם לטיפול גמילה מוקנית לשלב גזירת הדין, ואילו בחינת אפשרות זו **כחלופת מעצר** בשלב המעצר היא בגדר חריג אשר טעון בחינתם של שיקולים שונים שהותוו כדלקמן:

"הכלל הוא, כי העיתוי הראוי לגמילה מסמים הוא בשלב גזירת הדין וריצוי העונש. לכלל זה חריג בהתקיים שלושה או שניים מהתנאים המצטברים הבאים והם:

א. כאשר הנאשם החל בגמילה עוד לפני שביצע את העבירה שבגינה נעצר.

ב. כאשר פוטנציאל ההצלחה של הליך הגמילה הוא גבוה.

ג. כאשר יש בהליך הגמילה כדי ליתן מענה הולם למסוכנות הנשקפת מן הנאשם.

התנאי הראשון הוא החריג העיקרי, אך רשאי בית המשפט להורות על שחרור לחלופת גמילה גם כאשר התנאי השני והשלישי מתקיימים במצטבר מבלי שהתקיים התנאי הראשון".

על פי מסמכים שהוצגו לפני פנה העורר, באמצעות באת כוחו, ביום 23.11.17 לארגון "רטורנו" המפעיל קהילה טיפולית לגמילה מהתמכרויות וביום 3.12.17 נרשם לטיפול באותה קהילה, אך טרם עבר תהליך קבלה. כמו כן הוצג לפני מסמך מיום 27.11.17 לפיו פנה העורר, באמצעות באת כוחו, ליחידה העירונית לטיפול בנפגעי התמכרויות בתל אביב וזומן לפגישת קבלה.

ממסמכים אלה עולה כי העורר אמנם פנה לגורמים העוסקים בתהליכי גמילה, אולם לא החל בתהליך הטיפול והגמילה

לפני שביצע את העבירות נשוא כל אחד משני כתבי האישום. פנייתו זו של העורר לגורמים טיפוליים נעשתה בזמן ששהה בתנאי מעצר בית בגין העבירות שיוחסו לו בכתב האישום שהוגש נגדו ביום 7.11.17 כאשר כחודשיים וחצי לאחר מכן הפר את תנאי השחרור וביצע עבירות נוספות. בנסיבות אלה, עולה חשש בדבר אמינות וכנות הרצון שהפגין העורר בפני שירות המבחן בנוגע להליך טיפול וגמילה ועל כך כי מניעיו לא באו אלא מתוך מטרה פסולה להימנע ממעצר. נוסף על כך, העורר מסר לשירות המבחן כי בששת החודשים האחרונים הפסיק שימוש בסמים, ואם כך הוא מצבו תמוה כי כעת מעוניין הוא בטיפול גמילה מיותר. מה גם כי על פי דבריו של העורר, אין מעורבותו בעבירות המיוחסות לו בשני כתבי אישום קשורה לשימוש בסמים היות ובוצעו בתוך פרק הזמן אשר לטענתו לא עשה הוא במהלכו שימוש בסמים.

ככל שאני בוחן את שני התנאים האחרים אשר נקבעו בהלכת סוויסה, אזי אין מנוס, כך לדעתי, לקבוע כי גם הם אינם מתקיימים. מתוך עובדות המקרה, עולה כי סיכויי הגמילה, אם אכן, מבקש העורר להיגמל הם קלושים ביותר כמו גם נוכח מסוכנותו הרבה אין בגמילה כדי ליתן מענה הולם לאיונה או להפחתתה.

אני קובע, על כן, כי עניינו של העורר אינו מקיים את התנאים שנקבעו בהלכת סוויסה בבחינת חריג לכלל המאפשר בחינת חלופת מעצר בקהילה טיפולית לגמילה.

על יסוד כל האמור אני קובע כי אף בבחינה מחודשת של עניינו של העורר, אני מגיע למסקנה אליה הגיע בית משפט קמא והיא שלא להתיר שליחתו של העורר לריאיון קבלה בקהילה הטיפולית, לאחר שהפר את תנאי שחרורו ויצר קושי עקרוני וקריטי במתן אמון בו.

סוף דבר הוא שאין מקום להתערבות בהחלטת בית משפט קמא והערר נדחה.

המזכירות תשלח החלטתי זו לבאי כוח הצדדים.

ניתנה היום, ב' ניסן תשע"ח, 18 מרץ 2018, בהעדר הצדדים.